

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in het digitale Tijdschrift voor Verkondiging in 2016.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Preekvoorbeeld voor de 16^e zondag door het jaar, 17 juli 2016

Lezingen: Gen. 18,1-10a; Ps. 69; Kol 1,15-20; Lk. 10,38-42 C-jaar.

Gast in huis, God in huis – dat is een spreuk die ik vaak heb horen zeggen toen ik in Polen woonde, in de tachtiger jaren van de afgelopen eeuw. Mensen waren vaak arm, maar gastvrijheid was heilig en voor gasten haalde je alles uit de kast. Gast in huis, God in huis.

Op de lezingen van vandaag uit Genesis en uit het Evangelie is die uitspraak op een bijzondere manier van toepassing. Abraham heeft mét de drie vreemdelingen de Eeuwige zelf te gast, en Marta en Maria hebben de Heer in huis. Abraham ontving de mannen gastvrij, al voordat hij kon weten wie ze waren. En Maria en Marta onthaalden Jezus toen hij nog lang niet de Opgestane was of de grondlegger van de christelijke kerk. Gastvrijheid, daar begint het mee. Als kind moest ik soms naar de deur om tegen mensen die aanbelden te zeggen dat we bijna gingen eten en dat ze dus niet binnen konden komen. Aan bezoek werd soms in bedekte termen duidelijk gemaakt dat ze weg moesten, want het werd etenstijd. Blijkbaar hadden we niet het besef dat je met élke gast de Heer in huis kunt hebben. Dat was niet alleen onaardig voor de mensen die bij ons aan de deur kwamen – we liepen zelf ook duizend kansen mis op ontmoetingen waarin echt iets gebeurt. Gast in huis, God in huis.

Nee, dan Abraham! Ik heb weleens geprobeerd om me heel letterlijk voor te stellen wat er verteld wordt in dat verhaal. Zestig liter meel moet Sara nemen om er pannenkoeken van te bakken – hoe lang ben je dan bezig? En een kalf slachten en klaarmaken, hoe lang doe je daarover? Hollandse gasten zouden al gauw op hun horloge gaan kijken, vrees ik, en zich afvragen wat er nu toch allemaal gebeurt daar in de keuken.

Abraham is in de Joodse traditie hét model van gastvrijheid, vanwege dit verhaal. Hij ontvangt vreemdelingen, royaal en zonder eerst te vragen wie ze zijn en wat ze komen doen. Op die manier blijkt hij de Eeuwige te ontvangen. Had hij de vreemdelingen laten passeren, dan was hij de belofte misgelopen die ze komen brengen, recht uit de hemel.

Toch zie ik ook een andere kant aan het verhaal: Abraham zit daar, opeens staan daar drie mannen, 'boven hem' staat er letterlijk – en Abraham rust pas als zij zitten en hijzelf staat, 'boven hen': hij heeft het initiatief en de controle teruggewonnen. En hij laat ze eten, er komt geen eind aan – is dat omdat hij zo royaal is, of omdat hij het gesprek wil uitstellen? Vermoedt hij al dat het boodschappers van de Eeuwige zijn die hem wéér veel nakomelingen in het vooruitzicht gaan stellen, terwijl hij er allang in berust dat zoiets er niet meer van gaat komen? Uiteindelijk doorbreken de gasten deze impasse door, tegen de regels van het gastrecht in, zomaar te vragen waar de vrouw des huizes is. Er ontstaat verlegenheid, maar ook dat hoort erbij als je "Gast in huis, God in huis" zegt. Soms moet er een bres geslagen worden om de toekomst te openen.

ook de gastvrijheid van Maria en Marta leidt tot verlegenheid. Wat doe je als je gasten krijgt? Hard werken om te zorgen dat het ze aan niets ontbreekt? Of een en al oor zijn, ontvankelijk voor wat ze te zeggen hebben? Misschien is er niet één standaard oplossing. Soms moet je vooral lekker koken, soms moet je vooral goed luisteren. Ik vind Marta heel herkenbaar, ze spiegelt mijn eigen zelfmedelijden op sommige momenten. Met al haar ijver komt ze niet tot haar recht, maar raakt ze buiten zichzelf. Ze wil net als Abraham regie houden. Net als Abraham verdient ze lof om haar

gastvrijheid, maar gelukkig worden beiden door hun gast van hun stuk gebracht, en zó komen ze op een nieuw spoor.

Want Abraham en Sara waren bij al hun rechtschapenheid ook twee eenzame mensen, zoals ik ze voor mij zie, elk opgesloten in iets van verdriet of verwijt. De gasten braken die impasse open. En ook Marta lijkt eenzaam, opgesloten in het verwijt tegen haar zus en tegen de Heer die haar moeite niet ziet. Maar de Heer breekt de impasse open, pijnlijk en bevrijdend. Gast in huis, God in huis. En omdat ik me Marta zo goed kan voorstellen, laat ik haar tenslotte aan het woord in dit gedicht:

Marta (m/v)

Kijk die Maria's nou,
je ziet ze overal,
ze staan te staan
of zitten zo maar wat,
starend en vol verlangen
of met een stil verdriet,
de handen in de schoot of op het hart,
maar iets doen? Ho maar.

Nee, dan wij,
de Marta's van de wereld,
die worden niet gezien en niet geteld
omdat ze meestal ergens anders zijn:
ze zorgen voor het eten en de was
en houden stipt het huishoudbboekje bij,
ze doen aldoor de honderdduizend dingen
waar geen Maria oog voor heeft,
waar zelfs de Heer van denkt: dat komt wel goed –
maar iemand moet het doen,
toch?

En trouwens, zie jij mij daar al zo zitten?
Mijn handen zijn daar te onrustig voor
en ook mijn hoofd blijft liever in beweging.
Want stel je voor, als ik de stilte zoek,
wat er dan bovenkomt aan pijn en wrok en woede
en weet ik wat nog meer.

Dus Heer, laat mij maar draven,
en als ik weer eens zo'n Maria zie
dan steek ik wel een kaarsje bij haar aan
(o wacht, zijn er nog lucifers in huis?)
of denkt u dat ik ooit, als hopeloos geval,
of nu, zoals ik ben – dat ik u volgen kan?

Piet van Veldhuizen